

Säkerhetspolitik handlar inte bara om vad Sverige gör. Den handlar också om vad andra stater vågar lämna ifrån sig.

Efter Natointrädet har det blivit tydligare. Informationsutbytet är mer omfattande, mer löpande och mer beroende av att den som tar emot uppgifterna kan bära dem. Regeringen har själv slagit fast att det förutsätter att information kan delas på ett säkert och förtroligt sätt. Lagtexten är på plats. Sekretessreglerna också.

Den tidigare ambassadören, Harald Sandberg, pekade på något annat. Förtroende kan ändras utan att det finns ett offentligt beslut som visar det. Ingen allierad skickar en not om att tilliten sjunkit. Det som förändras är vad som kommer, hur detaljerat det är och vilka delar av ett underlag som stannar på andra sidan.

Det är där den partipolitiska frågan slutar vara det mest intressanta. Resonemanget säger något om hur säkerhet faktiskt fungerar i en stat.

Säkerhetsskydd, sekretess, säkerhetsprövning och underrättelsesamordning är olika delar av ett system. Ingen av dem är hela systemet. Informationen rör sig genom människor, organisationer och institutioner. Varje övergång mellan två led är en gränsyta.

Ett system kan vara tätt i varje enskild del och ändå läcka i skarvarna.

Den första länken är politisk rekrytering.

Vem får chansen att närma sig den politiska makten? Vilken kontroll gör partierna innan ett namn hamnar på valsedeln? Vad händer om den kontrollen är svag? När personen väl är vald blir det mycket svårare att rätta till saken utan att hamna i konflikt med den demokratiska representationen. Staten kan inte plocka bort en folkvald för att kedjan brast tidigare. Då överprövar den valet.

Säkerhetskedjan börjar därför inte när någon får tillgång till en säkerhetsklassad handling. Den börjar när någon ges möjlighet att bli den person som senare får tillgången.

Det är därför nomineringen inte är en intern föreningsangelägenhet. Partierna släpper in namnen. Väljarna får sista ordet, kryss och allt. Men väljarna sätter inte ihop listan. Den som ingen räknat med kan lyftas fram just därför att ingen tagit sig tid att kontrollera den. Då är sårbarheten redan släppt fram till valbar plats.

Den sista länken äger Sverige inte själv.

Ingen svensk myndighet avgör hur andra stater bedömer svensk informationssäkerhet. En allierad gör sin egen riskbedömning. Den behöver inte vara dramatisk. Den behöver inte ens formuleras. Informationen kan bli tunnare.

Färre personer kan få del av den. Vissa frågor kan hanteras i andra rum, med andra partner, på andra vägar.

Då har något hänt utan att Sverige ser det direkt.

Här ligger den verkliga svårigheten. Vi är vana att observera systemets utfall, inte dess bortfall.

Ett läckt dokument kan upptäckas. En säkerhetsprövning kan registreras. Ett sekretessbrott kan utredas. Men hur upptäcker man information som en allierad slutar lämna? Hur mäter man ett förtroende som aldrig sägs högt?

Frånvaron av en observerad konsekvens är inte nödvändigtvis frånvaron av en konsekvens. Det som inte kommer lämnar inget spår i diariet. Det syns inte i en proposition. Det syns inte i en offentlig diplomatisk reaktion. Det syns, om det syns, som en tystnad man kan förklara på hundra andra sätt.

Där uppstår en institutionell paradox.

Ju mer framgångsrikt ett säkerhetssystem är på att förhindra att en risk blir synlig, desto svårare blir det att använda den observerbara frånvaron av skada som bevis för att systemet fungerar. Det som skulle ha gått fel har inte synts. Alltså ser det ut som att ingenting gått fel.

Paradoxen slutar inte vid en enskild lista eller ett enskilt parti. Den gäller varje kedja där det avgörande beviset på att något brustit är att något uteblir.

Därför räcker det inte att fråga vilka personer som ska in i vilka rum. Frågan är hur en modern demokrati konstruerar en säkerhetskedja som börjar före den formella makten och räcker ända fram till den information andra stater väljer att anförtro den.

Partiernas rekrytering. Den politiska representationen. Regeringsmakten. Den institutionella insynen i de miljöer där utrikespolitik, försvar, Nato och underrättelser samordnas. Det internationella utbytet. De allierades förtroende. Och till sist det som aldrig blir observerbart.

Det sista steget är det som inte går att bocka av. Det är också det som gör att frågan inte tar slut när en mandatperiod tar slut.

#säkerhetspolitik #säkerhetsskydd #nato #demokrati #offentligförvaltning